

12.06.2020

Planstrategi 2020-2023

Holtålen kommune

Forslag
12.06.2020

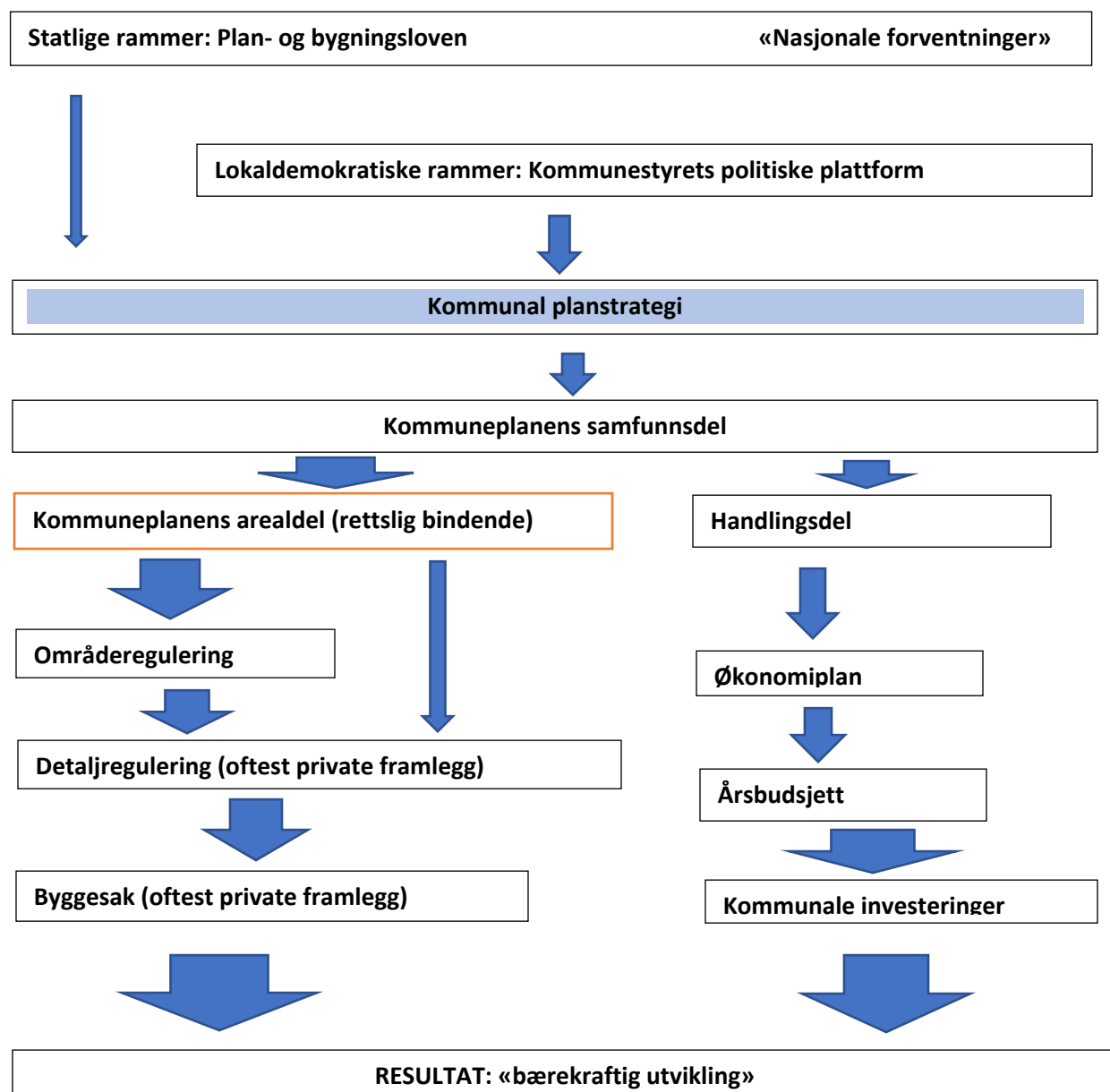
INNHold

1. Om kommunal planstrategi	2.
2. Fra utfordringer og muligheter til planbehov	3.
2.1 Holtålen's utfordringer, muligheter og planbehov	3.
2.2 Befolkningsutvikling	4.
2.3 Næringsliv	8.
2.4 Bostedsattraktivitet	10.
2.5 Folkehelse	11.
2.6 Klimatilpasning, energi og klima	12.
3. Planbehov	13.

1. OM KOMMUNAL PLANSTRATEGI

Planstrategien er ikke en plan, men skal drøfte utviklingstrekk i kommunen som samfunn og organisasjon. Drøftingen er grunnlaget for å ta stilling til planbehovet i kommunestyreperioden. Den tar stilling til hvilke samfunnsutfordringer som skal møtes av nye, eller revidering av eksisterende planer. Den tar ikke stilling til innholdet i planene. Kommunal planstrategi er ikke en arena for å vedta mål og strategier.

PLANSYSTEMET I ET NØTTESKALL

2. FRA UTFORDRINGER OG MULIGHETER – TIL PLANBEHOV

Planstrategien skal ha oppmerksomheten på Holtå lens samfunnsutfordringer og muligheter. Dette må kombineres med oppfølging av nasjonale forventninger til kommunal planlegging. Nasjonale forventninger er hjemlet i plan- og bygningsloven og forventningene er:

- ✓ Gode og effektive planprosesser
- ✓ Planlegging for bærekraftig areal- og samfunnsutvikling
- ✓ Planlegging for attraktive og klimavennlige tettsteder

Regjeringen understreker at klare overordnede føringer for areal- og samfunnsutviklingen, bidrar til at detaljplaner kan behandles raskere og mer forutsigbart. I planstrategiarbeidet er det derfor viktig å prioritere ressurser til oppdatering av overordnede planer. Det skal også i arbeidet legges vekt på regional planstrategi.

Det skal være en sammenheng mellom utfordrings- og innsatsområdene i gjeldende kommuneplan og økonomi og handlingsplanen. På samme måte er det enn sammenheng mellom utfordringsbildet i gjeldende økonomi og handlingsplan, og samfunnsutfordringene som er bragt i fokus i denne kommunale planstrategien. Men en skal være klar over at utfordringsbildet endres over tid. Endringene i utfordringsbildet vil reise spørsmål om behov for nye planer eller rullering av eksisterende, som ikke er vedtatt i planstrategien. Ideelt sett skal en klare å fange opp behovsendringen for å sikre en reell vurdering av planbehovet.

Utfordringsbildet framover er økende endringstakt i samfunnet, økt kompleksitet i samfunnsutfordringene og økte krav til tverrsektoriell samhandling. I vurderingene av hvordan samfunnsutfordringene skal løses, er det nødvendig å stille spørsmål ved hva som er den mest hensiktsmessige måten å møte disse på. Er det gjennom utarbeiding av nye planer, eller gjennom nye måter å samhandle med innbyggere, organisasjoner, næringsliv og andre offentlige myndigheter?

2.1 Holtå lens utfordringer, muligheter og planbehov

Drøftingen av Holtå lens utfordringer i planstrategien tar med seg beskrivelsen av utfordringer i økonomiplanen 2020 – 2023. Utfordringsbeskrivelsen har dette som utgangspunkt, men vil naturlig nok se det i et større perspektiv med bl.a. vektleggingen av klima som sentral samfunnsutfordring. Videre skal folkehelse være med som drøftingstema for utfordringsbildet.

Fremtidsbildene består av både relativt sikre og usikre drivkrefter. Blant de drivkreftene som vi regner som sikre, er eldrebølgen, global oppvarming og fortsatt rask teknologiutvikling. Blant de usikre er viljen til å gjennomføre tiltak for å motvirke klimaendringene, evne og viljen til å ta i bruk ny teknologi. Kommunens rolle blir å utnytte eget handlingsrom til å møte framtidige muligheter og trusler.

2.2 Befolkningsutvikling

Synkende innvandring og fruktbarhet i Norge har fått betydning for befolkningsutviklingen på alle steder i Norge. Vi må derfor se utviklingen også i Holtålen i lys av disse nasjonale trendene. Fruktbarhetstallet i landet har sunket fra 2,0 barn per kvinne rundt 2010 til 1,7 barn per kvinne i 2015. Sammen med mulig utflytting av barnefamilier, skaper redusert fruktbarhet utfordringer for planleggingen av barnehage- og skoletilbud, og boligbehov. Det er derfor viktig å dimensjonere barnehage- og skolekapasitet i samsvar med demografisk utvikling.

Flyttemønstre påvirker i størst mulig grad yngre aldersgrupper; flyttehyppigheten avtar med alderen. De eldste aldersgruppene er dermed mindre utsatt for uforutsette svingninger og nye demografiske trekk. Fram til neste århundreårsskifte er det forventet at levealderen forsetter å øke med vel ett år per tiår som følge av lavere dødelighet blant eldre. De store etterkrigskullene står på terskelen til pensjonsalderen. I årene framover får Holtålen en sterk vekst i denne aldersgruppen. All planlegging må ta utgangspunkt i at demens er en vesentlig og sterkt voksende årsak til behovet for helse- og omsorgstjenester. Ressursbruken i helse- og omsorgssektoren vil øke kraftig som følge av aldringen i befolkningen, særlig dersom det ikke utvikles bærekraftige alternativer. Utviklingen av nye arbeidsmåter og virkningsfulle måter å gi tjenester på, må være en del av løsningen. Aldring av befolkningen vil stille krav til kommunen, både for å dekke behovet for tjenester, tilrettelegge for gode og varierte bo-former, og finne tiltak som vil kunne gi eldre mulighet til å bo hjemme lengre. Den største utfordringen for Holtålen, vil være å skaffe nok kvalifisert arbeidskraft for å møte denne demografiske utviklingen.

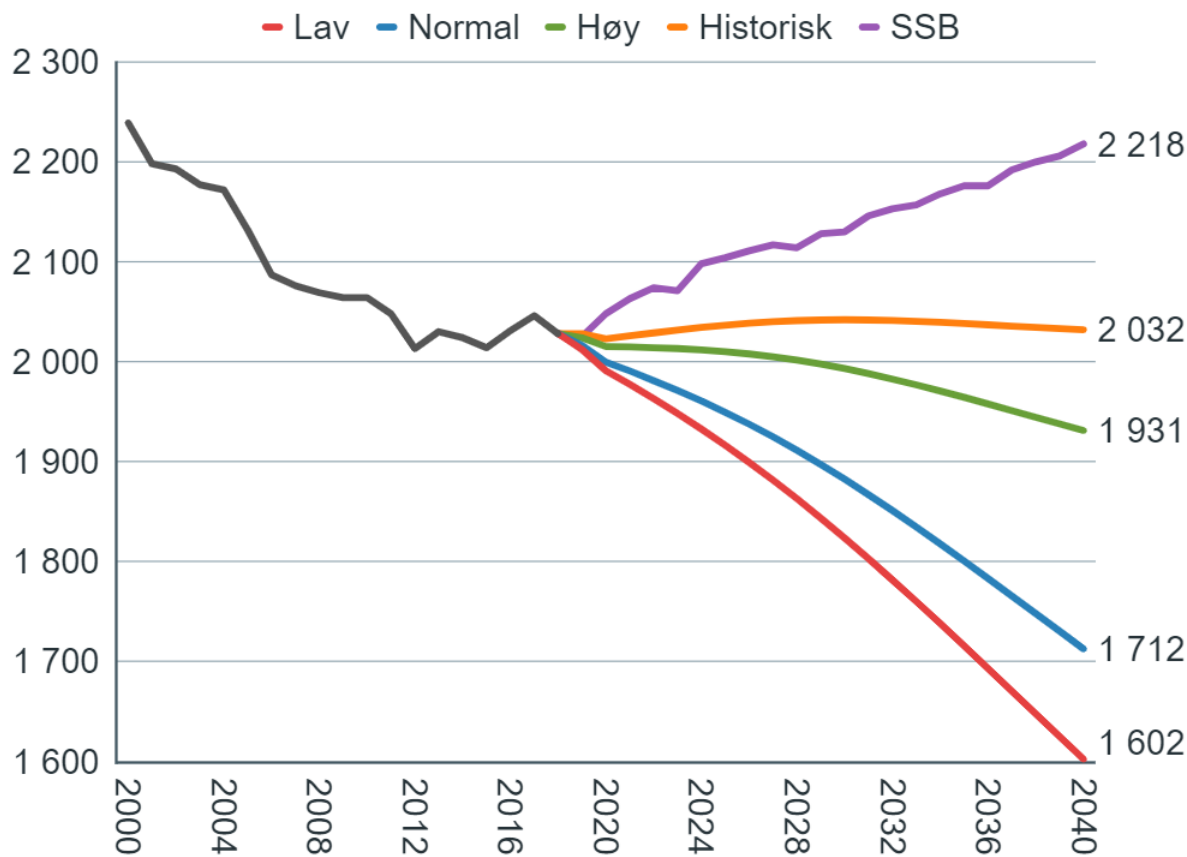
PLANBEHOV:

Behovet for utredning til kommuneplanarbeidet om konsekvensene av forventede demografiske endringer, inkludert framtidige behov, tjenestebespekter, bemanning og økonomi.

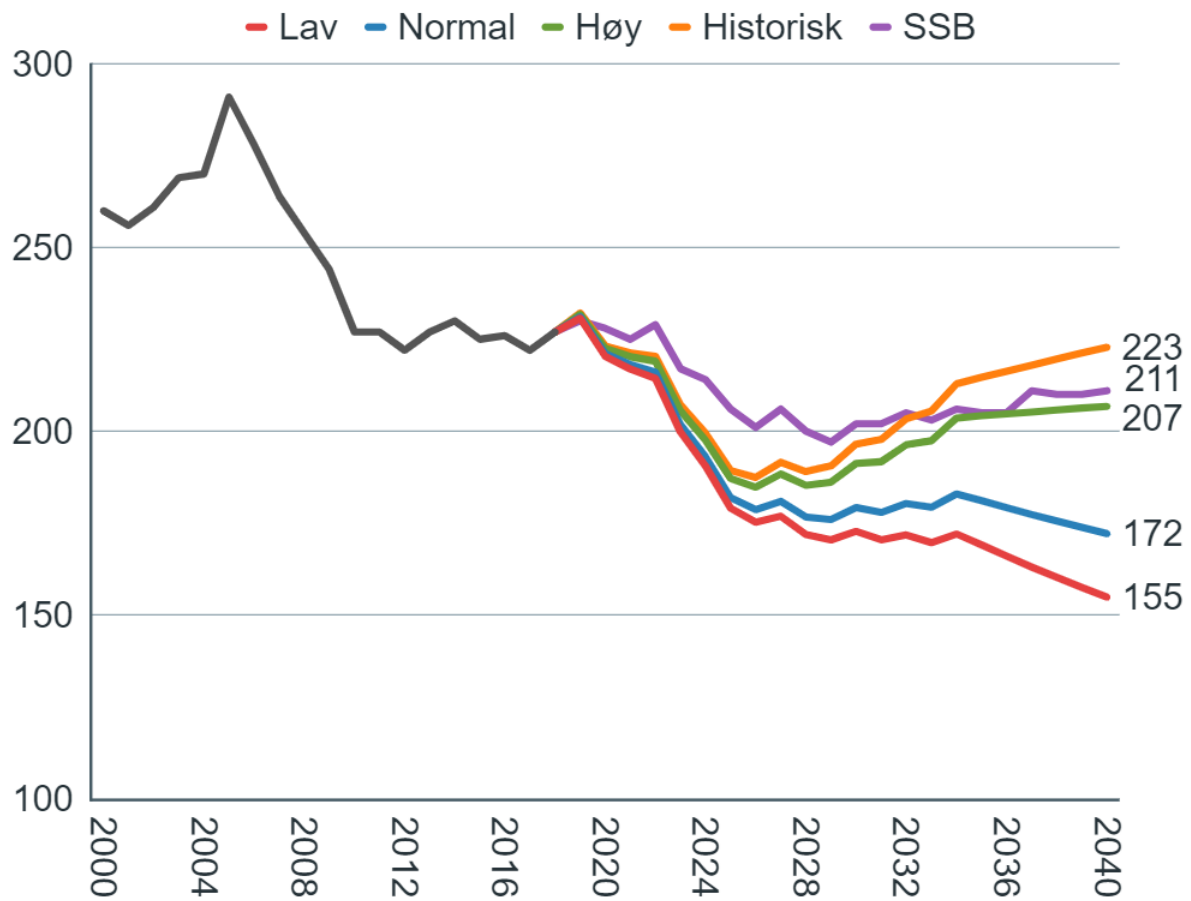
Framstillingene og dataene som brukes er hentet fra SSB og Telemarksforskning/Distriktssenteret. Det er utarbeidet ulike scenarier for Holtålen for ulike verdier av attraktivitet for bosetting og næringsliv. Telemarksforskning bruker sine egne modeller sammen med data fra SSB og gir et nyansert bilde på fremtidsbildet. Bosteds- og næringsattraktivitet i kommunen måles med tanke på det handlingsrommet kommunen har.

Befolkningsutvikling:

I figuren kan vi se fire scenarier for befolkningsutvikling i Holtålen med ulike verdier av attraktivitet. Det er også lagt i SSBs befolkningsframskriving for Holtålen:

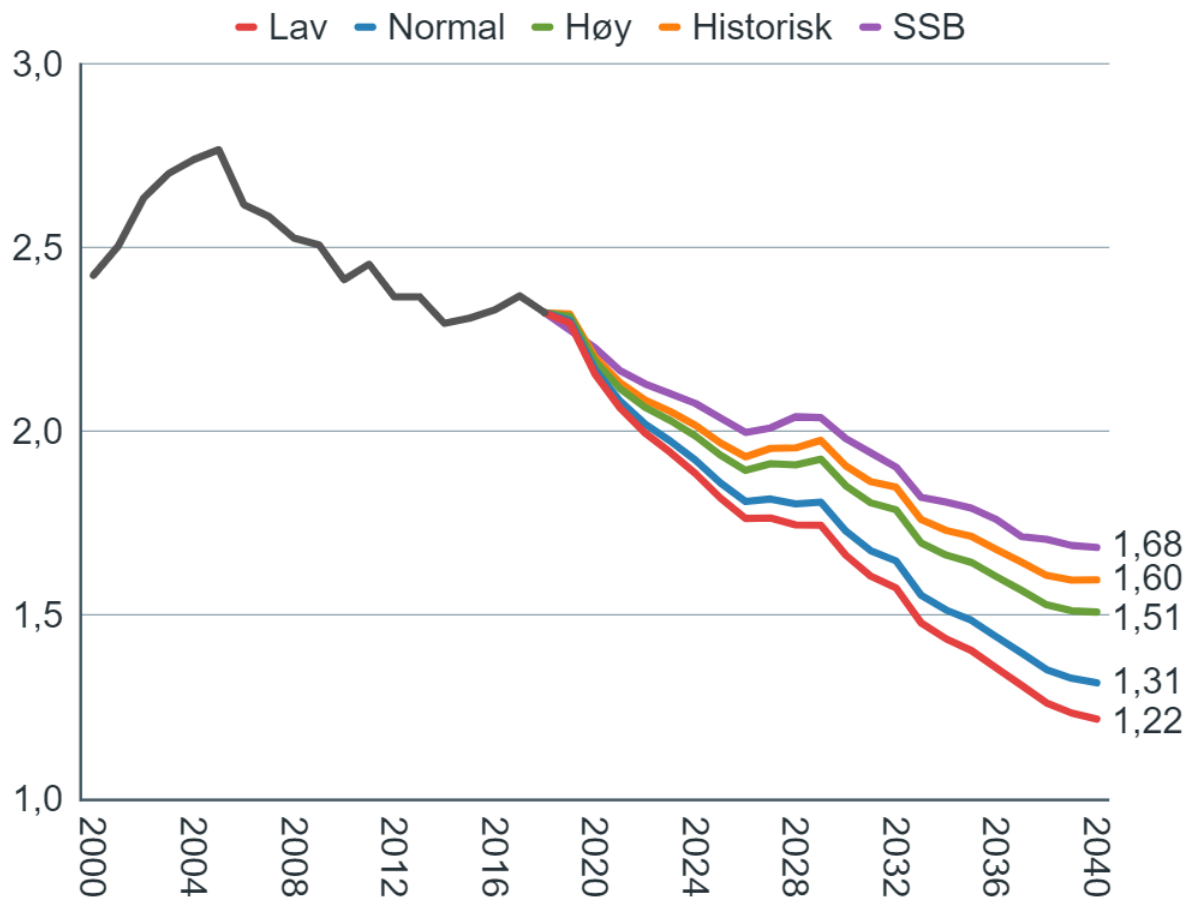

Befolkningsutviklingen innenfor ulike alderstrinn – antall skolebarn. Figuren viser antall barn mellom 6 og 15, det vil si grunnskolealder. Figuren er innstilt på hovedalternativet for nasjonal vekst.

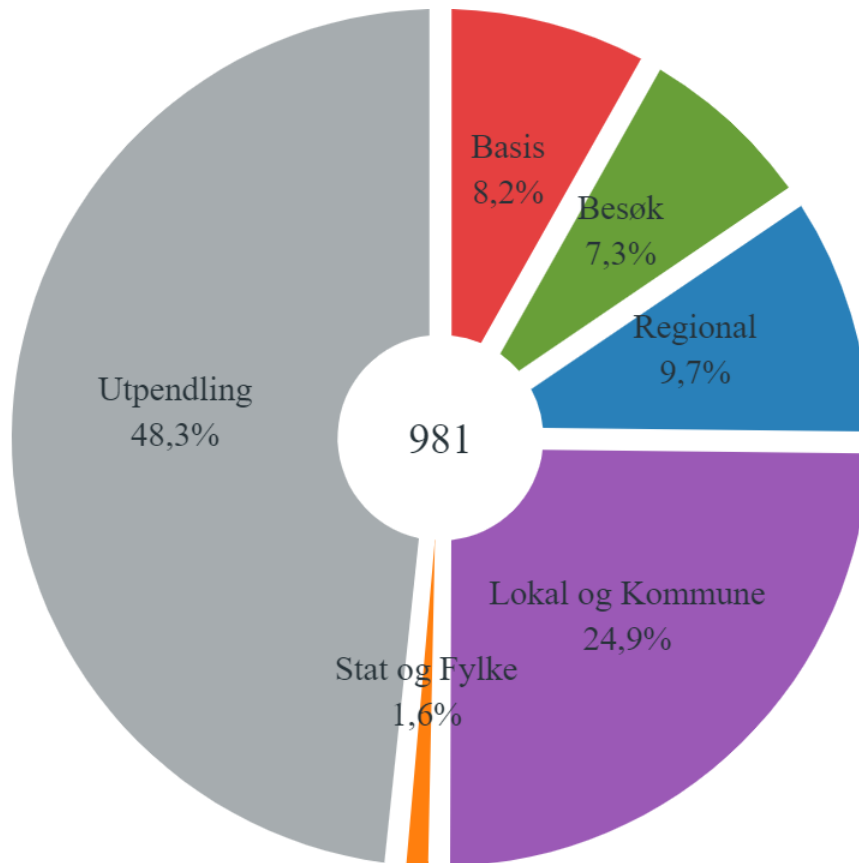
Forsørgerbyrden:

Forsørgerbyrden måles som antall personer i alderen 20-65 år i forhold til antall personer som er 66 og eldre. Det vil bli en større forsørgerbyrde i Norge de neste årene, i betydning av det vil bli færre personer i arbeidsdyktig alder per pensjonist.

2.3 Næringsliv

Følgende figur viser hvor de sysselsatte i Holtålen arbeider:

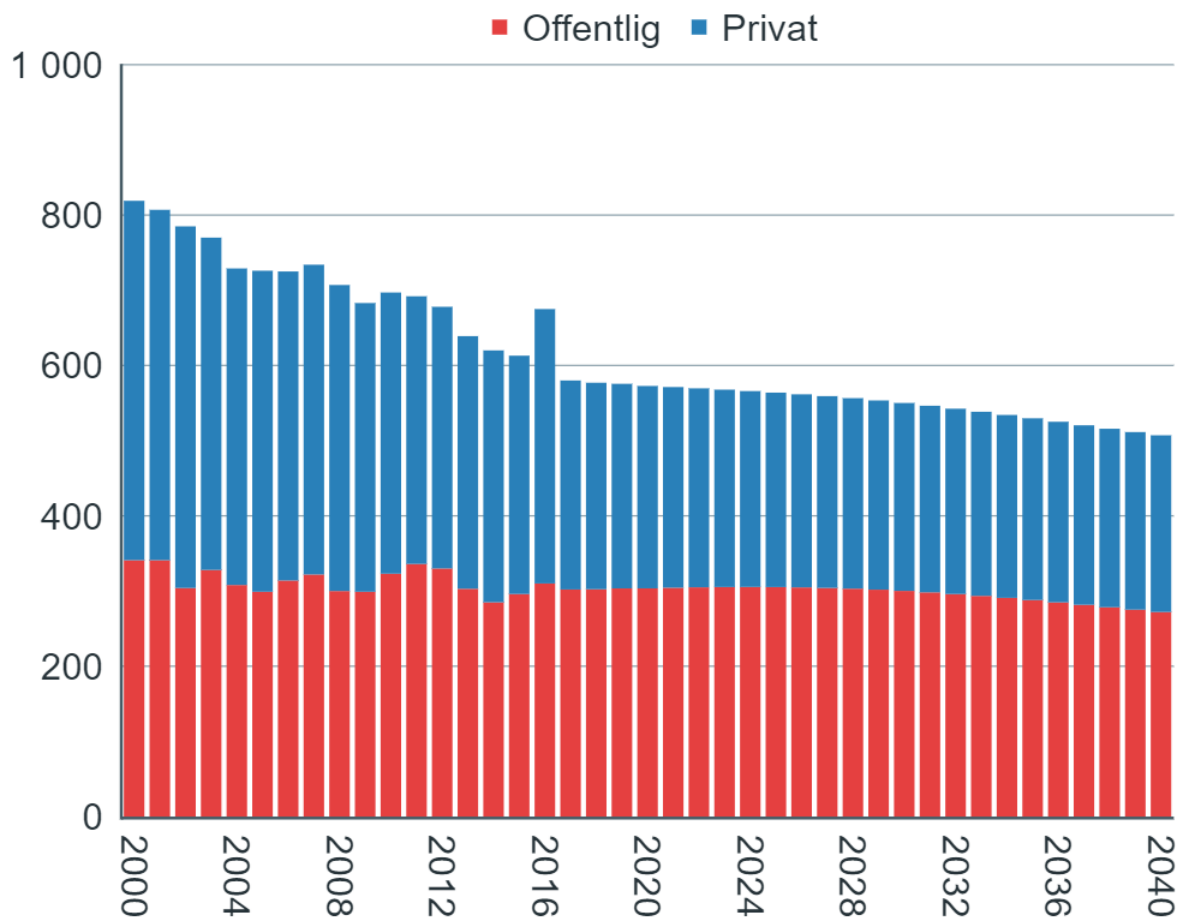
Basisnæringene omfatter de konkurranseutsatte bransjene, den næringsvirksomheten som handler om produksjon av varer og tjenester som kan selges ut av regionen (eks. landbruk, industri).

Besøksnæringene bedrifter som er avhengig av at kunder møter opp personlig (eks. handel, overnatting, servering)

Regional næring konkurrerer i et regionalt marked (eks. bygg og anlegg, eiendom, transport).

Disse næringene omfatter da 25,2% og utgjør 247 arbeidstakere. De øvrige områdene utgjør 244 (lokal/kommune), 474 (pendlere) og 16 (stat/fylke).

I scenariet for utviklingen av arbeidsplasser i Holtålen, brukes hovedalternativet for nasjonal vekst og normal attraktivitet:

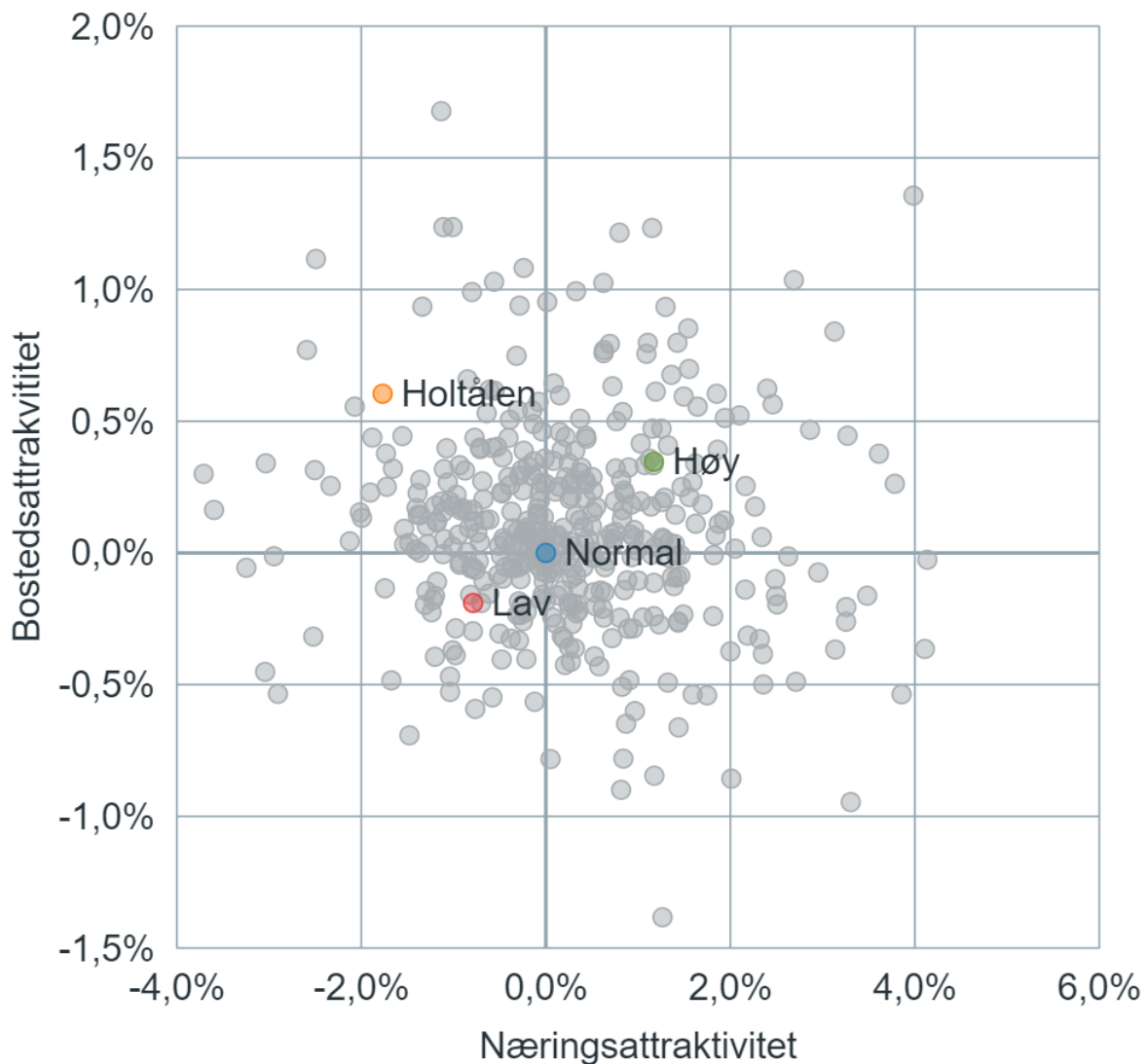
Scenariet illustrerer en svak nedgang i antall arbeidsplasser i Holtålen fram mot 2040, både private og offentlige.

Befolkningsutvikling og hvordan denne utvikler seg framover og kan påvirkes, er svært viktig å få kunnskap om. Det sentrale spørsmålet vil da være om hvordan kommunen kan påvirke utviklingen framover?

2.4 Bostedsattraktivitet

Sammenhengene gjennom historien har vært at folk flytter til et sted med arbeid og fra et sted uten arbeid, altså en vekst i arbeidsplasser forventes å gi vekst i nettoflytting og omvendt. Telemarksforsknings bostedsattraktivitet er definert som et steds evne til å trekke til seg innflytting uavhengig av arbeidsplassveksten.

Framtidig attraktivitet for Holtålen:

Beholder Holtålen den historiske attraktiviteten (oransje prikken) i framtiden, vil en ha en positiv bostedsattraktivitet. Dette er et unntak fra det generelle bildet der de fleste distriktskommuner ligger under forventningslinjen, med andre ord en generelt lavere bostedsattraktivitet. Holtålen er derfor i gruppen som kan regnes som en attraktiv bostedskommune.

Hvordan kan Holtålen påvirke utviklingen slik at bostedsattraktiviteten kan opprettholdes og i beste fall økes? Dette mulighetsrommet eller handlingsrommet må i sterkere grad belyses. En kan også forventet at en positiv bostedsattraktivitet vil ha en positiv effekt på å rekruttere kvalifisert arbeidskraft.

UTREDNINGSBEHOV:

Behov for utredning til kommuneplanarbeidet om

bl.a. følgende punkt:

Stimulere boligbygging

Skape sosiale møteplasser og sentra

Bedre kommunikasjonen for pendlere

2.5 Folkehelse

Oversikt over folkehelse og påvirkningsfaktorer skal kommunene ha jf. Forskrift om oversikt over folkehelsen § 5 som grunnlag for planstrategien.

God helse innebærer ikke bare fravær av sykdom, men er en tilstand av fysisk, psykisk og sosialt velvære. Dette betyr at helse også handler om trivsel, livskvalitet og evnen til å mestre hverdagens utfordringer. Folkehelsearbeidet handler derfor både om å fremme livskvalitet og trivsel og å redusere risiko for sykdom og helseproblemer.

Planstrategien er en viktig del av samfunnsplanleggingen, som er grunnleggende for folkehelsen i kommunen. Planlegging i alle virksomheter i kommunen har betydning i folkehelseutviklingen.

Kunnskapsgrunnlaget i Holtålen er begrenset og støtter seg derfor til Folkehelseprofilen som viser begrensede data og tallgrunnlag per 2019. Etter at trøndelagsfylkene har slått seg sammen, ble det bestemt at også kommunene sør i Trøndelag skulle bli tilsluttet forskningsprosjektet HUNT. Den første datainnsamlingen i sør ble gjennomført høsten 2019 hvor også Holtålen er med. Med dette vil også kommunene sør i Trøndelag få bedre helsestatistikk enn de har i dag. Statistikken fra denne blir tilgjengelig i 2020.

PLANBEHOV/OVERSIKTDOKUMENT

Utarbeidelse av et oversiktdokument (lovfestet) for folkehelse med grunnlag i datainnsamlingen fra HUNT.

2.6 Klimatilpasning – Energi og Klima

Det er satt nasjonale forventninger til kommunal planlegging i forbindelse med omstilling til et lavutslippssamfunn i 2050 og tilpasning til et endret klima. Dette medfører en tilrettelegging og tiltak for arealbruk og infrastruktur som fører til mindre utslipp og energibehov. Klimatilpasning handler om å gjøre valg som reduserer de negative konsekvensene av klimaendringene. Gjennom de hendelser som Holtålen opplevde i 2011, har kommunen gjennomført flomsikringstiltak som reduserer faren ved ekstremvær og store intense nedbørsmengder.

Kommunens energi- og klimaplan fra 2010 – 2020 er til dels svært omfattende og på mange måter lite tilpasset kommunens realistiske måloppnåelser. Planen blir dermed lite «tilgjengelig» og på mange måter lite tilpasset en liten distriktskommune. Planen viser spesielt til to område som har betydelige potensialer knyttet til tiltak – landbruk og trafikk. Totalt sett utgjør utslipp av klimagasser fra kommunen ca. 1 % (2010) av alle klimagassutslipp i den gang Sør-Trøndelag fylke.

PLANBEHOV:

Revidere og tilpasse planen til realistiske måloppnåelser for Holtålen.

3 PLANBEHOV

Plan	Ny plan eller revidering	Plantype	Merknader
Kommuneplanens arealdel	Revidering	Kommuneplan	Er under delvis revidering, forventes vedtatt vår 2020.
Kommuneplanens samfunnsdel	Revidering	Kommuneplan	Revideringsarbeidet har startet opp. Forskningsarbeidet vil danne grunnlaget for det videre arbeidet.
Økonomi- og handlingsplan	Løpende – årlig rev.		
Sektorplaner			
Idrett og fysisk aktivitet	Under revisjon		Planen er sendt på høring
Bostedsattraktivitet	Utredning		I forbindelse med revidering av kommuneplanens samfunnsdel
Oversiktdokument - folkehelse	Utredning		Lovfestet
Energi- og klimaplan	Revidering		
Utrede konsekvensene av den kommende demografiske utviklingen	Utredning		I forbindelse med revidering av kommuneplanens samfunnsdel
Plan for friluftslivets ferdselsårer	Ny plan		Oppstartsfasen gjennomført

Her er det kun listet opp de planbehovene/utredninger som er nevnt i dette utkastet til *Planstrategien*. Det kan være virksomhetsplaner som skal revideres/rulleres som ikke er anført, men som de forskjellige virksomhetene gjennomfører internt. Denne avgrensningen er først og fremst fordi en vil ta for seg de strategiske planene som inneholder retningsvalg og/eller kan ha økonomiske konsekvenser for kommunen.

Et viktig tilskudd i forbindelse med kommuneplanarbeidet er ett forskningsprosjekt – *Samfunnsutvikling i små kommuner* som Holtålen kommune er tatt med i som pilotkommune. Dette er et forskningsprosjekt som skal bidra til nye måter å jobbe på der samskaping og innovasjon står sentralt. Dette er et samarbeid med forskere, fylkeskommunen, Distriktsenteret, Ruralis og Nordlandsforskning.

